

ΔΕΥΤΕΡΗ ΣΕΛΙΔΑ

ΘΕΜΑ

ΕΠΙΚΑΙΡΟΤΗΤΑ

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΑ

ΚΟΣΜΟΣ

ΓΝΩΜΕΣ

ΤΑΣΕΙΣ

Δέκα ανοιχτά μέτωπα σε έξι εβδομάδες

Μέχρι τέλος Οκτωβρίου θα πρέπει να κλείσει μια σειρά από καυτά θέματα, για το Δημόσιο, τα μισθολογικά και τα φορολογικά

Του ΒΑΣΙΛΗ ΖΗΡΑ

Χριστικές για την τύχη της χώρας θα είναι οι επόμενες έξι εβδομάδες, έως το τέλος Οκτωβρίου, καθώς θα πρέπει να κλείσουν μια σειρά από θέματα που αποτελούν προϋπόθεση για την ενεργοποίηση του δεύτερου πακέτου βοήθειας προς την Ελλάδα. Η κυβέρνηση προσδοκά ότι η έναρξη της εκταμίευσης του νέου πακέτου θα δώσει μια βαθιά ανάσα στην οικονομία, καθώς η

Στο Eurogroup, οι υπουργοί Οικονομικών κατέστησαν σαφές στον κ. Βενιζέλο ότι είτε θα λάβει τις αναγκαίες πολιτικές αποφάσεις είτε η χώρα θα εγκαταλειφθεί.

Η πρώτη του δόση θα είναι αρκετά μεγάλη (20 δισ. ευρώ τουλάχιστον) ώστε να εξοφληθούν οι υποχρεώσεις του Δημοσίου προς ιδιώτες, οι οποίες προσεγγίζουν τα 7 δισ. ευρώ. Επίσης, θα απαλλάξει τις τράπεζες από ένα μέρος των εντόκων γραμματίων, ύψους 13 δισ. ευρώ, που έχουν «φορτώσει» στα χαρτοφυλάκια τους. Έτσι, πέραν του ότι θα λήξει η αβεβαιότητα για τη χρηματοδότηση της Ελλάδας, με την ενεργοποίηση του δεύτερου πακέτου βοήθειας θα διοχετευθεί σημαντική ρευστότητα στην πραγματική οικονομία.

Στο Eurogroup της Παρασκευής, οι υπουργοί Οικονομικών των «17» κιντήστηκαν για μια ακόμη φορά σαφώς στον κ. Βενιζέλο ότι είτε θα λάβει τις αναγκαίες πολιτικές αποφάσεις, όσο σκληρές κι αν είναι, είτε η χώρα θα εγκαταλειφθεί στην τύχη της από τους εταίρους. Έτσι, το επόμενο διάστημα θα πρέπει να γίνουν τα εξής:

1. Προϋπολογισμός 2012. Οι διαπραγματεύσεις με το τεχνικό κλιμάκιο της τρόικας για το 2011 ολοκληρώνονται. Μετά τα μέτρα που ανακοίνωσε η κυβέρνηση (έκτακτο τέλος στα ακίνητα, ενιαίο μισθολόγιο, μισθωτή εφεδρεία κ.λπ.), τις δύο πλευρές χωρίζει ένα πο-

Κανένα από τα υπουργεία δεν είχε στείλει τον προϋπολογισμό του για το 2012. Έτσι η κατάρτιση του προϋπολογισμού πάει πίσω. Και αυτός ήταν ο λόγος που η τρόικα δεν ήρθε στην Αθήνα.

σό της τάξης των 700 εκατ. ευρώ ή 0,3% του ΑΕΠ, το οποίο η τρόικα έχει δεχθεί ότι μπορεί να καλυφθεί από την καλύτερη εφαρμογή του Μεσοπρόθεσμου. Πρόκειται για πολλά μικρά ποσά που, για να αποδοθούν είτε ως έσοδα είτε ως δαπάνες, θα πρέπει να εκδοθούν υπουργικές αποφάσεις, εγκύκλιοι κ.λπ. Σε ό,τι αφορά το 2012, όμως, η κατάρτιση του προϋπολογισμού είναι ακόμη μια λευκή σελίδα, αφού κανένα από τα υπουργεία δεν έχει στείλει ακόμη στο Γενικό Λογιστήριο τον προϋπολογισμό του. Όλα έχουν υποσχεθεί ότι θα το κάνουν αύριο Δευτέρα. Αυτός είναι ο λόγος που δεν ήρθαν χτες, όπως αρχικώς εκτιμάτο, οι επικεφαλής της τρόικας. Η κατάρτιση του προϋπολογισμού του 2012 σε συνεργασία με την τρόικα και η ψήφισή του από τη Βουλή αποτελεί προϋπόθεση για

την ενεργοποίηση του πακέτου. Γι' αυτό και η κυβέρνηση ζήτησε την επίσημη ψήφιση του προϋπολογισμού έως το τέλος Οκτωβρίου.

2. Μισθολόγιο. Εντός των επόμενων ημερών πρέπει να έχει εγκριθεί από την τρόικα και να τεθεί σε εφαρμογή. Ο υπουργός Οικονομικών, Ευάγγελος Βενιζέλος, έχει υποσχεθεί στους ομολόγους του δραστήρια περικοπή των αποδοχών. Χωρίς μεταβατικό στάδιο και προσωπική διαφορά, η μισθολογική δαπάνη του Δημοσίου εκτιμάται ότι θα μειωθεί κατά 200 εκατ. ευρώ φέτος και κατά 1,1 δισ. ευρώ το 2012.

3. Ιδιωτικοποιήσεις. Ο στόχος για 1,3 δισ. ευρώ έως τα τέλη Σεπτεμβρίου είναι αδιαπραγμάτευτος για την Ευρωζώνη. Ταμειακά ο στόχος δύσκολα δεν θα επιτευχθεί, αλλά με τις συμφωνίες που θα κλείσουν έως τότε (οι δύο συμβά-

σεις του ΟΠΑΠ) θα μπορεί να υποστηρίξει το Δημόσιο πως έχει εξασφαλίσει αυτά τα έσοδα, έστω κι αν μέρος της καταβολής του θα έρθει σε δόσεις αργότερα.

4. Φορολογικό νομοσχέδιο. Θα πρέπει να κατατεθεί και να ψηφιστεί ταυτόχρονα με τον νέο προϋπολογισμό και να περιλαμβάνει κατάργηση φοροαπαλλαγών, αντικειμενικά κριτήρια για τους ελεύθερους επαγγελματίες, αλλαγές στην εισπραξη του ΦΠΑ και τους συντελεστές τους. Επίσης, θα περιλαμβάνει νέα φορολογική κλίμακα για τα εισοδήματα φυσικών προσώπων.

5. Εργασιακή εφεδρεία. Εντός του Οκτωβρίου θα πρέπει να βγουν στην εργασιακή εφεδρεία οι πρώτοι εργαζόμενοι του ευρύτερου δημόσιου τομέα. Δεν αναμένεται κάποιο ουσιαστικό δημοσιονομικό όφελος για εφε-

τος (το πολύ 100 εκατ. ευρώ), αλλά για την Ευρωζώνη και το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο το ενιαίο μισθολόγιο και η εργασιακή εφεδρεία είναι κινήσεις με ισχυρό συμβολισμό. Ωστόσο, ο αριθμός τους θα διευρυνθεί τον επόμενο χρόνο.

6. Συγκωνεύσεις και καταργήσεις οργανισμών. Ηδη ετοιμάζεται νέα λίστα, που θα ανακοινωθεί και αυτή τον επόμενο μήνα. Στο πλαίσιο των καταργήσεων, η τρόικα πιέζει για απολύσεις.

7. Ρευστότητα. Η ρευστότητα του τραπεζικού συστήματος είναι εξαιρετικά περιορισμένη. Εντός των επόμενων εβδομάδων αναμένεται να κατατεθεί τροπολογία, που θα επιτρέψει στο Δημόσιο να χορηγήσει τις εγγυήσεις, ύψους 30 δισ. ευρώ, οι οποίες θα χρησιμοποιηθούν ως ενέχυρο για τον δανεισμό των τραπεζών από την ΤτΕ.

Ομόλογα και εγγυήσεις

8. Ανταλλαγή ομολόγων (PSI).

Στις 3 ή στις 10 Οκτωβρίου θα ανοίξει το βιβλίο των δεσμευτικών προσφορών. Μέχρι στιγμής η συμμετοχή φτάνει τα 110 δισ. ευρώ μαζί με τα ομόλογα των ελληνικών ασφαλιστικών ταμείων έναντι στόχου 135 δισ. για ομόλογα που λήγουν έως το 2020. Για τα ομόλογα που λήγουν έως το 2014, ενώ ο στόχος είναι 54 δισ. ευρώ, η συμμετοχή ανέρχεται στα 40 δισ. ευρώ περίπου. Χρειάζεται να αυξηθεί η συμμετοχή, και να φτάσει κοντά στα 135 δισ., ώστε να μπορεί να καλυφθεί η διαφορά από το EFSF.

9. Εγγυήσεις. Το θέμα της χορήγησης εγγυήσεων που ζητάει η Φινλανδία φαίνεται πως βαίνει προς λύση. Σύμφωνα με την πρόταση που φαίνεται να υιοθετείται, ως εγγυήσεις θα δοθούν οι μεχές των τραπεζών που θα προσφύγουν στο ΤΧΣ. Το επιτόκιο που θα πάρουν οι χώρες που θα ζητήσουν εγγυήσεις θα είναι χαμηλό, ώστε να λειτουργήσει ως αντικίνητρο σε τέτοια αιτήματα. Ωστόσο, ακόμη και αυτή η λύση είναι πιθανό να ενεργοποιήσει ρήτρες που υπάρχουν σε ελληνικά ομόλογα ύψους 18 δισ. ευρώ και οι οποίες προβλέπουν ότι εάν δοθούν εγγυήσεις σε κάποιον θα πρέπει να δοθούν και στους κατόχους αυτών των ομολόγων.

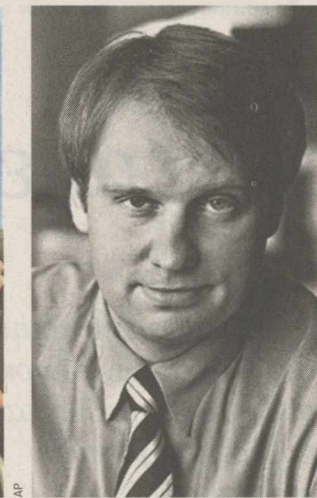
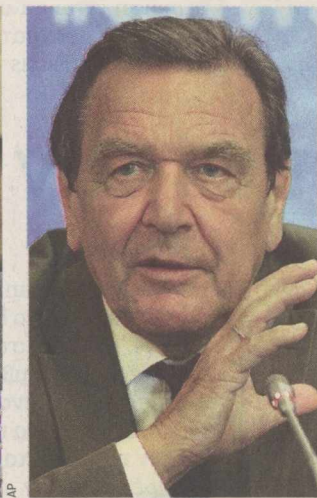
10. Η ψήφιση του νέου ρόλου του EFSF από τα εθνικά Κοινοβούλια. Οι νέες δυνατότητές του θα πρέπει να εγκριθούν από τα Κοινοβούλια των «17». Αυτό επρόκειτο να γίνει έως τα τέλη Σεπτεμβρίου. Η Σλοβακία λέει ότι κάτι τέτοιο δεν είναι εφικτό μέχρι τον Δεκέμβριο. Στην Αυστρία μπλόκαρε σε μια κοινοβουλευτική επιτροπή και στη Γερμανία ενδεχομένως να είναι η θρυαλλίδα για τη διάσπαση του κυβερνητικού συνασπισμού.

«Η χρεοκοπία της ελληνικής οικονομίας είναι αναπόφευκτη»

Συνέντευξη στην **ΞΕΝΙΑ ΚΟΥΝΑΛΑΚΗ**

Με τρενάκι του τρόμου έμοιαζαν αυτήν εβδομάδα τα δημοσιεύματα του γερμανικού Τύπου για ενδεχόμενη ελληνική χρεοκοπία. Τη μια μέρα ήταν βέβαιη, την επομένη έπρεπε πάση θυσία να αποφευχθεί ως ασύμφορη και δυνάμει επικίνδυνη για τη συνοχή της Ευρωζώνης. Μέσα σε αυτό το συγκεκριμένο τοπίο αναλύσεων έχει ενδιαφέρον να ακουστεί η φωνή ενός έγκυρου Γερμανού αρθρογράφου, του Βόλφγκανγκ Μίνχαου, ο οποίος είναι αρχι-εμπόλεμος και διατηρεί εβδομαδιαία στήλη στους Financial Times. Παράλληλα, υπήρξε ιδρυτικό στέλεχος της γερμανικής έκδοσης των FT.

«Οχι» απαντά κατηγορηματικά στην ερώτηση αν η σημερινή κυβέρνηση έχει ελπίδες επιτυχίας. Όσον αφορά στις προοπτικές της ελληνικής οικονομίας, ο κ. Μίνχαου εκτιμά πως «η σημερινή στρατηγική καταδικάζει την Ελλάδα σε μια ημι-μόνιμη ύφεση. Μια χρεοκοπία είναι αναπόφευκτη. Πρέπει όμως το κούρεμα να είναι αρκετά μεγάλο ώστε να δρομολογήσει την ανασυγκρότηση της ελληνικής οικονομίας, δηλαδή από 160% του ΑΕΠ σε 80% ή και λιγότερο. Το ερώτημα σε αυτήν την περίπτωση είναι αν η Ελλάδα θα ήταν

Ο Βόλφγκανγκ Μίνχαου (δεξιά) συμβουλευεί την Αγκελα Μέρκελ να αποκτήσει ηγετικό προφίλ, πιστεύει ότι ο Βόλφγκανγκ Σόιμπλε έχει σχέδιο Β για την Ελλάδα και συμφωνεί με το όραμα του Γκέρχαρντ Σρέντερ περι Ηνωμένων Πολιτειών της Ευρώπης.

καλύτερο να παραμείνει στην Ευρωζώνη ή να την εγκαταλείψει».

Υπάρχει πράγματι σχέδιο Β στο συρτάρι του Γερμανού υπουργού Οικονομικών Βόλφγκανγκ Σόιμπλε; «Αναμφίβολα, υπάρχουν ποικίλα σχέδια. Δεν πιστεύω όμως ότι είναι δυνατόν να πραγματοποιηθεί συντεταγμένα μια χρεοκοπία κράτους. Είναι βέβαιο ότι θα υπάρξουν κραδασμοί στο χρηματοπιστωτικό σύστημα. Η Ελλάδα θα βρι-

σκεται μπροστά σε ένα κρίσιμο ερώτημα: είναι η επιστροφή στην ανάπτυξη ευκολότερη εντός ή εκτός Ευρωζώνης; Αν παραμείνει στην Ευρωζώνη εξασφαλίζει την αναγκαία ρευστότητα για τις τράπεζες και περαιτέρω πιστώσεις. Θα είναι όμως ταυτόχρονα δύσκολη η δημιουργία ανάπτυξης σε αυτήν τη δύσκολη μεταβατική περίοδο».

«Η Ε.Ε. δεν είναι έτοιμη για τη θέσπιση ευρωμολόγου ούτε για την πε-

ραιτέρω δημοσιονομική ενοποίηση, που συνιστά προϋπόθεση για μια τέτοια εξέλιξη. Αν ήταν, το ευρωμολόγο θα αποτελούσε την απλούστερη λύση για την κρίση χρέους και θα περιελάμβανε: την εκπόνηση ενός 10ετούς σχεδίου για την εισαγωγή του και την ταυτόχρονη παραμονή της Ελλάδας καθ' όλη αυτή τη διάρκεια στον μόνιμο μηχανισμό διάσωσης (EFSF-ESM)», λέει ο κ. Μίνχαου, ο οποίος στην καθιερω-

Βόλφγκανγκ Μίνχαου:
Εναπόκειται στην Ελλάδα αν θα το κάνει εντός ή εκτός Ευρωζώνης. Το ευρωμολόγο θα σκοντάψει στο γερμανικό Συνταγματικό Δικαστήριο.

μένη στήλη του στους FT την περασμένη εβδομάδα προέβλεψε ότι το ευρωμολόγο θα σκοντάψει στο γερμανικό Συνταγματικό Δικαστήριο.

Κληθείς να σχολιάσει σειρά δημοσιευμάτων που θέλουν τη Γερμανία να εξετάζει τη δημιουργία ενός σκληρού πυρήνα με ένα νέο ενιαίο, σκληρό νόμισμα, στα πρότυπα του γερμανικού μάρκου, που διατυπώθηκε μέσω των FT από τον Χανς Ολαφ Χένκελ, έναν από εκείνους που προσέφυγαν στο Συνταγματικό Δικαστήριο της Γερμανίας κατά της βοήθειας προς την Ελλάδα, απάντησε: «Είναι μια παντελώς ανεδαφική ιδέα. Θα συνιστούσε το τέλος της Ε.Ε.».

Βρισκόμαστε τελικά μπροστά σε μια παγκόσμια οικονομική κρίση; «Οχι», λέει ο Γερμανός αναλυτής: «Εχουμε πρό-

βλημα υπερχρέωσης, που καθιστά αναγκαία μια δυσάρεστη περίοδο προσαρμογής. Το πρόβλημα δεν είναι τα χρέη αλλά η οικονομική πολιτική, η οποία εν μέσω ύφεσης επιμένει στη μείωση του χρέους, επιδεινώνοντας το πρόβλημα». «Η ένταξη της Ελλάδας στο ευρώ ήταν αναμφισβήτητη λάθος, όπως μπορούμε να διαπιστώσουμε εκ των υστέρων», λέει. «Επελέγησαν αριθμητικά κριτήρια και οι κυβερνήσεις προσπάθησαν να υλοποιήσουν αυτά τα κριτήρια. Αυτό όμως που σόκαρε τους Ευρωπαίους ήταν η συστηματική αλλοίωση των δημοσιονομικών στοιχείων. Κανείς δεν υπολόγιζε την έκταση», επισημαίνει.

Σκληρά λόγια επιφυλάσσει και για τους Γερμανούς πολιτικούς. Τι θα συμβούλευε την Αγκελα Μέρκελ; «Να αποκτήσει ηγετικό προφίλ, αλλά δεν μπορεί», αποκρίνεται στην ερώτηση πώς θα μπορούσε η καγκελάρια να συνδυάσει την άσκηση μεγάλων ευρωπαϊκής πολιτικής με το βραχυπρόθεσμο εσωτερικό πολιτικό κόστος. Συμφωνεί με το όραμα του Γκέρχαρντ Σρέντερ περι Ηνωμένων Πολιτειών της Ευρώπης, αλλά προσθέτει δηκτικά: «Μόνο που ο Σρέντερ ελάχιστα συνέβαλε στην ευρωπαϊκή ενοποίηση όσο βρισκόταν στον θώκο του».

Η ελληνική κρίση χρέους απειλεί την κυβέρνηση της κ. Μέρκελ

ΠΑΝΑΓΗ ΓΑΛΙΑΤΣΑΤΟΥ

Η κυβέρνηση Παπανδρέου βάλλεται πανταχόθεν και πιέζεται από τα μέτρα που καλείται να εφαρμόσει. Παρά ταύτα, μια άλλη κυβέρνηση μπορεί να γίνει το πρώτο θύμα της «ελληνικής κρίσης χρέους», εκείνη της καγκελαρίου Αγκελα Μέρκελ.

Η αποχώρηση της τρόικας από την Αθήνα ήρθε στην πιο ακατάλληλη στιγμή για την κυβέρνηση Μέρκελ: δύο μέρες αργότερα έγινε η δοκιμαστική ψηφοφορία για την εισαγωγή της συμφωνίας της 21ης Ιουλίου στη γερμανική Βουλή, όπου φάνηκε ότι για το ελληνικό ζήτημα δεν υπήρχε πια κυβερνητική πλειοψηφία. Η συνέπεια αυτής της εξέλιξης ήταν ένας βομβαρδισμός οργανωμένων προειδοποιήσεων από τη γερμανική κυβέρνηση (της κυρίας Μέρκελ και του υπουργού Οικονομικών

Σόιμπλε συμπεριλαμβανομένων) με το μήνυμα ότι η Ελλάδα οφείλει τα εφάρμοσει απαρέγκλιτα το πρόγραμμα για να πάρει τη δόση, αλλά και σωρεία διαρροών ότι το Βερολίνο ετοιμάζεται για τη χρεοκοπία της Ελλάδας. Στο πλαίσιο αυτής της τακτικής, οι κορυφαιοί της γερμανικής πολιτικής απέφυγαν μέρες να βγουν στο τηλέφωνο στους Έλληνες ομολόγους τους.

Όλα αυτά είχαν ως το περασμένο Σαββατοκύριακο τον χαρακτήρα ενός μπράντε φερ ανάμεσα σε Αθήνα και Βερολίνο. Τότε όμως έγινε γνωστό ότι ο επικεφαλής των Ελεύθερων Δημοκρατών (FDP), αντικαγκελάριος και υπουργός Οικονομικών Φίλιπ Ρέσλερ είχε δώσει συνέντευξη στη «Βελτ», στην οποία, ως πρώτο μέλος της κυβέρνησης Μέρκελ, μιλούσε ανοικτά για τη χρεοκοπία της Ελλάδας. Στο σημείο αυτό, το ελληνικό πρόβλημα μετα-

Πρόβλημα με το κόμμα των Ελεύθερων Δημοκρατών – Δεν αποκλείεται κυβέρνηση μεγάλου συνασπισμού με τους σοσιαλδημοκράτες.

τράπηκε σε εσωτερική κρίση της γερμανικής κυβέρνησης.

Το FDP αποτελεί τον αδύναμο κρίκο του κυβερνητικού συνασπισμού του Βερολίνου. Αν και με 14,6% το 2009 πέτυχε το καλύτερο αποτέλεσμα στην ιστορία του, ποτέ δεν κατάφερε να βρει βηματισμό ως εταίρος της Μέρκελ. Το αποτέλεσμα ήταν μια σειρά από συντριπτικές ήττες στα ομοσπονδιακά κρατίδια Σαξονία - Ανχαλτ, Ρηνανία -

Παλατινάτο, Βρέμη, Μεκλεμβούργο - Πομερανία, όπου το FDP βρέθηκε εκτός Βουλής, αλλά και στο προπύργιό του, στη Βάδη - Βυρτεμβέργη όπου υποδιπλασιάστηκε η δύναμή του. Τον Μάρτιο του 2011, σε μια προσπάθεια να αλλάξουν το κλίμα, τα στελέχη του FDP υποχρέωσαν τον αρχηγό τους Βεστερβέλε σε παραίτηση. Χωρίς αποτέλεσμα: Ο νέος πρόεδρος του FDP, ο Ρέσλερ, μετράει ήδη δύο εκλογικές πανωλεθρίες. Είναι αντιμέτωπος με την προοπτική να βρεθεί τό κόμμα του εκτός Κοινοβουλίου και στο Βερολίνο, που ψηφίζει την Κυριακή.

Ο Ρέσλερ και η ηγετική ομάδα αποφάσισαν να αναπροσαρμόσουν την τακτική τους και να αλιεύσουν ψήφους στους ευρωσκεπτικιστές Γερμανούς, που αρνούνται κάθε βοήθεια στην Ελλάδα, αλλά και στις άλλες χώρες της Ευρωζώνης. Με πρωτοβουλία του βου-

λευτή του FDP Σέφλερ, μάλιστα, οι οργανώσεις βάσης του κόμματος ετοιμάζουν δημοψήφισμα κατά του μόνιμου μηχανισμού στήριξης ESM.

Τα όσα είπε ο Ρέσλερ για τη χρεοκοπία της Ελλάδας αποσταθεροποίησαν το Χρηματιστήριο της Φρανκφούρτης και τορπίλισαν την επίσημη κυβερνητική προσπάθεια για διατήρηση της συνοχής της Ευρωζώνης. Ο Ρέσλερ προκάλεσε την οργανωμένη αντίδραση των στελεχών και υπουργών της χριστιανοδημοκρατίας. Η καγκελάρια Μέρκελ τον ανακάλεσε δημοσίως στην τάξη. Ο Ρέσλερ όμως αποφάσισε να την αγνοήσει. Το αποτέλεσμα ήταν να βγουν στον αφρό οι μύχιες σκέψεις πολλών χριστιανοδημοκρατών, οι οποίοι έχουν απνυδήσει από τις παλινωδίες του FDP και την αρνητική του στάση στο ευρωπαϊκό ζήτημα. Στους κόλπους τους γί-

νονται ανοικτά συζητήσεις για την αποπομπή του FDP από την κυβέρνηση και για μια κυβέρνηση μεγάλου συνασπισμού με τους σοσιαλδημοκράτες. Οι τελευταίοι δεν έχουν κανέναν μίσηρον σε μια τέτοια εξέλιξη, δύσκολα όμως θα μπορέσουν να αρνηθούν μια πρόσκληση της κ. Μέρκελ, αν η κρίση στην Ευρώπη επιδεινωθεί. Από την άλλη πλευρά, και στο εσωτερικό του FDP πολλοί πιστεύουν ότι ο μόνος τρόπος να διασωθεί εκλογικά είναι να φύγει από την κυβέρνηση.

Η ώρα της κρίσης μπορεί να σημαίνει πολύ πριν από την ψηφοφορία για τη συμφωνία των Βρυξελλών, στις 29 Σεπτεμβρίου. Και ενδεχομένως, το αποτέλεσμα των εκλογών στο Βερολίνο σήμερα να είναι καθοριστικό. Αν το FDP βρεθεί για μια ακόμα φορά εκτός Βουλής, οι εξελίξεις μπορεί να είναι απρόβλεπτες...